

בס"ד

חינוך לאור הפרשה

פרשת אמור

טובה להודות...

גיליון מס' 95 תש"פ

הרב יהונתן דדון

yd0527606276@gmail.com

חינוך לאור הפרשה/אמור

טוב להודות...

היה זה בשעת בוקר מוקדמת. ערפילי שחר רכים נחו בחלל השקט, בעולם שעוד לא התעורר. רבן של ישראל, ה'חזון איש' זצ"ל, כבר התפלל תפילת שחרית כוונתיקין, ויצא להליכת הבוקר הקבועה שלו, בפרדסים שבשולי בני ברק דאז. בצאתו, ניגש אליו הגה"ח רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, שהיה אז בחור צעיר שהרבה להסתופף בצילו, וביקש להצטרף לטיול. ה'חזון איש' ניאות, וכך יצאו השניים להליכת בוקר צונן ונעים, כשהם משוחחים בדברי תורה. והנה, לפתע פתאום, החלו רוחות עזות שהביאו בכנפיהן עננים אפורים, השמים התכסו באפור כהה, ומטר עז החל ניתך על הארץ... ה'חזון איש' ומלווהו עמדו בשולי אחד הפרדסים, סמוך לכביש, חשופים לגשם השוטף ההולך ומתחזק. אין כל קורת גג בקרבת מקום, איך אפשר לרוץ בגשם עד בני ברק?! ואז, כמו אור עולה מן האופק, נראתה משאית ישנה מתקרבת. הנהג הבחין בשני היהודים הדקוקים נואשות ל'טרמפ' שיחלץ אותם מהגשם, והתרגש לגלות כי אחד מהם הוא ה'חזון איש' בעצמו! כשהגיע אליהם עצר הנהג את המשאית, והזמין לעלות, תוך שהוא מבהיר שהוא הבעלים של המשאית ורשאי להעלות אנשים לרכב. אז הורה ה'חזון איש' למלווהו, הבחור שמואל צבי, כי יעלה על המשאית ויתיישב בכסא שעל יד הנהג, כשה'חזון איש' צועד אחורנית, לעלות אל הבאגד' הפרוץ שמאחור... הבחור נבהל ונרתע. 'לא יתכן!' – קרא מיד, 'הרב יעלה ויישב על יד הנהג, ואני אעלה לבאגד' מאחור. רבן של ישראל יסע כמו קרטון סחורה, בעוד אני אשב מלפנים!?' – קרא בדעזוע.

ה'חזון איש' חייר, והשיב תשובה שכדאי שתהדהד באוזנינו שוב ושוב:
'הלוא הגעת איתי לטיול בוקר, לויית אותי במסירות. אני חייב לך
הכרת הטוב, מבקש לגמול עמך טובה ולהעניק לך את המושב
הטוב יותר במשאית - על יד הנהג. אני כבר אסתדר!'...
הבחור נבהל ושאל: 'רגע, והלא אני הוא שביקשתי להצטרף לטיול,
לעונג ולכבוד הוא לי! הרב הוא שגמל עמי טובה במתן האפשרות
להלך עמו בצידי הדרכים! יעלה נא הרב ל'קבינה' ויתפוס מקומו על
יד הנהג, ואני אתנדד לי בבאגד' מאחור!'... הגשם הוסיף לרדת,
בעל המשאית המתין בסבלנות, נדהם להיות עד לויכוח המשונה, בין
גדול הדור שטוען שהבחור שלצידו יישב בנוחות ליד הנהג כי הוא
חב לו הכרת הטוב, בעוד טענת הבחור היא שראוי שגדול הדור
יישב ליד הנהג, והבחור הוא שיעלה לבאגד'. אך ה'חזון איש' לא
ממהר להיכנע, חובת 'הכרת הטוב' חשובה מהחיפזון לחסות
מהגשם השוטף... כשראה הבחור כי ה'חזון איש' איתן בדעתו, גייס
טיעון חדש ומקורי: 'והלוא איך ייראה הדבר, אם בשובנו לבני ברק
יביטו האנשים ויראו שאני מתרווח לי מלפנים בעוד הרב בבאגד? כל
מי שיראה זאת יבוא לחשוד בי שאינני נוהג ברב בכבוד, ותיגרם
פגיעה בשמי הטוב!'... ה'חזון איש' האזין לטיעון ההגייוני וטיכס עצה
גאונית: 'הבה ניסע, אתה בחזית ואני מאחור. כשנגיע לירכתי בני
ברק, נתחלף' - הציע ה'חזון איש', ולבחור לא הייתה ברירה אלא
להסכים. הגשם הוסיף לרדת, נהג המשאית משרך את דרכו
העירה, כשהבחור יושב בנחת במושב שלצד הנהג, וה'חזון איש'
בבאגד', מאמץ את אחיזתו שלא ליפול... כשהגיעו סמוך לבני ברק,
עצר נהג המשאית והשניים התחלפו, ה'חזון איש' עבר לשבת
מלפנים והבחור נעמד מאחור. אך בכך לא תמה הכרת הטוב של
ה'חזון איש'. בהגיעם לביתו, ביקש ה'חזון איש' מנהג המשאית לבקש
ממנו ברכה, עצה, משהו שיוכל להשיב לו טובה ולהוקירו על

שהביאו לבני ברק בעיצומה של סערה חורפית. הנהג הנהן במבוכה, לא מצא בקשה מיוחדת, אך רבי שמואל צבי קפץ על ההזדמנות... 'אם כבר אפשר לבקש, אבקש שהרב יסדר לי חברותא כלבבי' – ביקש הנער, וה'חזון איש' ניאות. עוד באותו היום סידר לו חברותא את הגאון רבי שלמה ברמן זצ"ל – חתנו של ה'סטייפלער' ולימים מראשי ישיבת פוניבד', ואף ה'חזון איש' עצמו קבע עמו חברותא אישית, כל יום בשעת טיול הבוקר וגם בשעת ערב... הסיפור המפליא הזה, המובא בספר 'אנא עבדא', מספק לנו הצצה על חשיבות 'הכרת הטוב' במשקפיים של גדול בישראל. כי אף שטיול הבוקר עם ה'חזון איש' הוא שעה של קורת רוח שאין כמותה, למרות זאת חש ה'חזון איש' כי הבחור מטיב עמו, ולכן העניק לו את המקום הטוב במשאית, וגם סידר לו חברותות כלבבו, כשהוא עצמו אחד מהם, הכל כדי להשיב לו טובה! הבה נלמד מהסיפור הזה עד כמה גדולה חובת 'הכרת הטוב'. אנו מקבלים הרבה עזרה – מבני ביתנו הקרובים העומדים לצידנו לסייענו, מגבאי בית הכנסת שדואג שהמקום יהיה מסודר למעננו, מהחזן בתפילה הנותן קולו עבורנו, מהחברותא המשקיע זמן כדי ללמוד עימנו. נכון, כל אחד מהם עושה את תפקידו נאמנה, אבל הם עוזרים לנו, הם מקילים על חיינו! וכשאנו זוכים בכל כך הרבה טובות ובכל כך הרבה סיוע, נעמיד לנגד עינינו את דמותו של גאון ישראל ה'חזון איש', מתנוודד בארגז שבירכתי המשאית, רק כדי להשיב טובה לבחור צעיר לימים, שעשה לו טובה קטנטנה וליווה אותו לטיול הבוקר, זכות וטובה לבחור לא פחות מל'חזון איש' בעצמו. כי הכרת הטוב לא תלויה במה שפלוני עשה עבורנו, האם זה היה מתפקידו, האם השתכר מזה, או מה מעמדו האישי. הכרת הטוב היא תחושה פנימית הבושרת בעומק לבנו, עד כמה אנו מעריכים, עד כמה אנו מוקירים.

וככל שנכיר טובה ונוקיר תודה – כך נוכיח כי אנו אכן ראויים לקבל טובה, מידו הפתוחה והרחבה של בורא עולם! (הרב קובלסקי שליט"א)

*

כתוב בפרשת השבוע: "אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולות בשמן"... וצריך להבין: לכאורה התיבות "והקריב על זבח התודה" נראות מיותרות? מבאר החיד"א זיע"א: דוד המלך ע"ה כתב בספר תהילים (פרק ע"ו) "כי חמת אדם תודך שארית חמת תחגור" – ואמרו חז"ל, כאשר בן אדם נמצא בתקופה של "חמת" דהיינו חימה וכעס של הקב"ה על האדם והוא מודה על נס שנעשה לו, הרי בשכר הודאה זו הוא ניצל מרעות אחרות, וזהו "כי חמת תודך". בזכות ה"תודך" של האדם – "שארית חמת תחגר" – אם נשאר עליו גזרות אחרות – "תחגור" – ה' ברחמיו יעכב אותן. וזה מה שאמרה התורה "אם על תודה יקריבנו" – אם אדם מביא קרבן תודה על נס ומודה לה' על ניסיו, הוא יזכה ל"והקריב על זבח תודה" דהיינו יזכה להקריב עוד קרבן תודה והוא יהיה זבח לשארית החמות.

*

היו אלה רגעים מרטיטים במיוחד, בחדרו של הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל בבית החולים. היה זה אחר תקופה מאד נותח הרב בגרונו, ובמשך תקופה ארוכה לא יכול היה לדבר, ונאלץ לכתוב את כל מה שרצה להביע. לאחר תקופה ממושכת של התאוששות הושתל בגרונו תותב מיוחד, שהשיב לו במקצת את היכולת לדבר. לאחר ההשתלה והמנוחה, נכנסו לחדרו בכירי הרופאים, וביקשו ללמדו את הוראות ההפעלה של התותב. הם פנו אליו וביקשו כי ילחץ על הכפתור שבגרון, וינסה לדבר – אחרי חודשי שתיקה ארוכים וקשים. בחדר נכחו שני רופאים ובני משפחה מועטים, שהביטו ובחנו אם אכן ישוב אל הרב כח הדיבור...

המתח היה בשיאו. הרב שלח את ידו אל הכפתור, ולחץ בעדינות.
'כבוד הרב ידבר!' – ביקש הרופא, והכל המתינו לראות מה יהיו
המילים הראשונות שיוציא מפיו... ואז נשמע הקול, חלוש, נמוך, אך
עוצמתי ואדיר מאין כמוהו: 'מודה אני לפניך מלך חי וקיים, שהחזרת
בי נשמתו... וקולו הנרגש הולך ומתחזק, מרגש את כל סובביו,
מרטיט את ליבם. לאחר חודשים של שתיקה, הדבר החשוב ביותר
– להודות לבורא עולם, להגיד תודה לאבא. הוא שנתן את כח
הדיבור מתחילה, הוא שנטל אותנו לתקופה, והוא שהשיב אותנו
ברחמיו...

*

כוחה של ההודאה!

כמו מקהלה מנעימת שיר ומרובת קולות, 'מכנף הארץ זמירות
שמענו', קול שירת ההודאה לה' הטוב מדי יום ביומו. ערב ובוקר
וצהריים, יהודים עוצרים את שגרת יומם, נושאים עיניים השמימה,
ואומרים 'תודה'. מהרגע שיהודי קם בבוקר ופותח את פיו באמירת
'מודה אני לפניך', ועד הרגע בו הוא מסיים תפילת ערבית במילים
'עלינו לשבח לאדון הכל' – דרך כל מה שבאמצע – כל העת הוא
מודה על מה שטוב, על מה שנראה פחות טוב, מודה לאביו
שבשמים. שירת ההודאה כובשת לבבות, מרטיטה את הנימים
הדקים שבנפש היהודית. במילותיו שלו, בכוונה יתירה בברכת
'מודים' שבתפילת העמידה, בברכת המזון או בפרק תהלים
משתפך, כי כל רגע הוא רגע טוב להתחבר לאבא שבשמים ולומר
לו תודה. ברגע בו אדם מודה, הוא חש חיבור מתחדש ומתהדק עם
בוראו. זה רגע שלא יסולא בפז, כי הוא מעניק לכל אחד מאיתנו את
ההזדמנות והיכולת להתרפק על אבא שבשמים, בכל מקום ובכל
זמן, ולחוש את יד ה' עמו. ההודאה מאפשרת לכולנו לשפר את
האמונה והביטחון בה' יתברך, כי היא מטמיעה בנפשנו שהכל בא

ממנו, ועל הכל אנו מודים לו. בנוסף, אנו עדים לסיפורים מדהימים על ישועות נפלאות ותחושות מפעימות אותן חווים כל המתחברים להודאה, ברמה ניסית ממש.

רגע, האם באמת התודה שלנו בשמים חשובה כל כך? במקום בו מלאכים ושרפים מודים ומשבחים – התודה שלנו גם היא חשובה? למה?! מהו סוד הקסם של ההודאה האנושית? למה היא מעניקה כזה חיבור חזק לאבינו שבשמים, ולמה היא פותחת השפעה שמימית כה נרחבת?!

הנה גילוי מסעיר, אותו חושף בעל ה'אור החיים' הקדוש בפרשת קרח בשם הזוהר הקדוש: אכן כן. שירת המלאכים והשרפים ושירת נשמות הצדיקים הן חשובות מאוד בשמים. אך הן לא הכי חשובות. הכי חשובה, הכי רצויה, הכי אהובה, היא השירה שלנו! לא יאומן! הצלילים שבורא עולם מצפה להם יותר מכל, השירה האהובה ביותר, התודה הרצויה ביותר – זו השירה שלנו. של האנשים הפשוטים שעסוקים בשלהם, שמתמודדים עם נסיונותיהם, בני בשר ודם הכי רגילים והכי שגרתיים – זו השירה שהכי רצויה לה', לה הוא מצפה, אליה הוא מייחל! כי השירה הזו היא שירה של אנשים. כן כן, כמוני וכמוך. אנשי בשר, גידים ועצמות, שדם אנושי זורם בנו. ודווקא לכן – כשאנו עוצרים את שגרת היום, מתעלמים מהנסיונות, מתגברים על העולם הגשמי העוטר אותנו, ואומרים בהתרגשות: 'אבא, תודה על מה שנתת לי, תודה על מה שטוב לי, תודה על מה שעובר עליי', זה מביא לחיבור אמיתי עם בורא עולם, להבעת אהבה כלפיו ולהעצמת הקשר עמו!

(הרב קובלסקי שליט"א)

*

כתוב במדרש (בראשית רבה פרשה ע"א): "לאה תפסה פלך הודיה ועמדו הימנה בעלי הודיה, יהודה – ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני, דוד אמר – 'הודו לה' כי טוב". לכאורה יש כאן ערבוב של שני דברים – "ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני", פה יהודה לא מודה מלשון תודה אלא הוא מודה בדבר, לעומת זאת דוד זו לשון הודיה – "הודו לה' כי טוב".

כותב "הפחד יצחק": לשון זו של הודיה בלשון הקודש יש בה שני דברים – א. מודה במקצת, מודה בדבר כמו שיהודה הודה על הדבר. ב. הודאה מלשון תודה. צריך לדעת ששני הדברים האלה קשורים, כי אם אדם לא מודה שהדברים לא ממנו אלא מאיתו יתברך, אז הוא גם לא מסוגל לומר תודה. לכן ההקדמה לתודה זה ההודאה, להבין שזה מהבורא יתברך.

הבה נעמיק את המבט שלנו בהכרת הטוב כנה לכל מי שגומל עימנו טובה. הבה נחיד את החשיבה ונביע מפורשות את הוקרת ליבנו למי שעשו עימנו טובה. נחנך את ילדינו להכיר טובה למורים, לחברים, למוכר בחנות המכולת, גם לנהג האוטובוס ולכל מי שעושה עמנו טובה... וכך נזכה להרגיל את עצמנו להודות לה' על חסדו הטוב!

*

מי מקפל לכם את המצנח?...

יש סיפור מפורסם על צ'רלס פלאם, שהיה טייס קרב אמריקאי בזמן מלחמת וייטנאם. לאחר שבעים וחמש טיסות קרביות, המטוס שלו הושמד על ידי טיל קרקע-אוויר. פלאם פלט את עצמו מהמטוס וצנח לשטח האויב. הוא נשבה ושהה שש שנים בכלא. הוא שרד, וכיום הוא מרצה על הלקחים שלמד מאותה התנסות קשה. יום אחד, פלאם ישב במסעדה, ניגש אליו אדם ואמר לו: "אתה פלאם! אתה הטסת מטוסי קרב בוייטנאם מנושאת המטוסים "קיטי הוק" והמטוס שלך הופל!" "איך אתה יודע?" שאל פלאם. "אני קיפלתני לך את

המצנח", השיב האיש. פלאם היה המום ואמר לו – אני חייב לך את חיי, שהרי אם המצנח שקפלת עבורי לא היה נפתח, לא הייתי כאן היום. מאותו מפגש, פלאם חשב רבות על אותו מקפל מצנחים, וניסה לדמיין כיצד היה נראה אותו אדם במדי חיל הים שלו על גבי נושאת המטוסים עליה שרתו שניהם. הוא תהה כמה פעמים חלף על פניו ואפילו לא שם לב אליו או טרח לומר לו בוקר טוב. פלאם היה טייס קרב בכיר ומוערך, ואילו הוא מלח פשוט עם יידע בקיפול מצנחים. כעת פלאם מעריך את אותו מלח על השעות הרבות אותן בילה בבטן האנייה, בודק את המצנח ומקפל אותו בעדינות, כשהוא מחזיק בשתי ידיו, בכל פעם מחדש, את גורל חייו.

היום שואל פלאם את הקהל בהרצאותיו, "מי מקפל לכם את המצנח?". תנסו לזהות את אותם אנשים ותכירו להם טובה. לכל אדם, ולו המוצלח ביותר, יש "מקפלי מצנחים", אנשים המספקים לו את מה שהוא צריך כדי להצליח. מצנח פיזי, מצנח מנטלי, מצנח רגשי ומצנח רוחני. (הרב משה שיינפלד)

*

אבא ואמא – תודה!

כותב ספר החינוך (מצוה ל"ג) במצות כיבוד הורים: "משורשי מצוה זו, שראוי לו לאדם שיכיר ויגמול חסד למי שעשה עמו טובה, ולא יהיה נבל ומתנכר וכפוי טובה. שזו מידה רעה ומאוסה בתכלית לפני אלוקים ואנשים. ויתן אל ליבו, כי האב והאם הם סיבת היותו בעולם, ועל כן באמת ראוי לו לעשות להם כל כבוד ותועלת שיוכל. כי הם הביאוהו לעולם, גם יגעו בו כמה יגיעות בקטנותו. וכשיקבע זאת המידה בנפשו, יעלה ממנה להכיר טובת האל ברוך הוא, שהוא יתברך סיבתו וסיבת כל אבותיו עד אדם הראשון, ושהוציאו לאור העולם, וסיפק צרכיו כל ימיו, והעמידו על מתכותו ושלימות אבריו, ונתן בו נפש יודעת ומשכלת, שאילולי הנפש שחננו האל יהיה סוס

כפרד אין הבין. ויעריך במחשבתו, כמה וכמה ראוי להיזהר
בעבודתו ברוך הוא".

*

ובאמת כדאי לכל אדם שיתבונן כמה הוא חייב תודה להוריו! הלוא
אם אדם עשה למישהו טובה קטנה, כגון שהקפיץ אותו הביתה,
בודאי מגיעה לו על כך תודה רבה. ואם טרח בעבורו טרחה מרובה
יותר, הכין לו איזו ארוחה טובה, כבר לא יודע כיצד להודות, פיו
מלא תודות. טרח יותר ועשה לו טובה גדולה יותר, כגון שהשתדל
למצוא לו מקום עבודה טוב, כבר חש צורך לקנות לו מתנה. ואם זו
טובה מתמשכת, כגון איזו תמיכה חודשית – אוהו, זו כבר באמת
מחויבות לא פשוטה... ואילו ההורים היקרים, עשו הרבה הרבה מעל
ומעבר. אמו סבלה עבורו צער של הריון ולידה, הלוא זהו לבד דבר
עצום ונשגב! וכמה דאגו לו הוריו, כמה התמסרו, כמה התאמצו
להאכילו, להשקותו, לרחצו ולהלבישו, כמה השקיעו בחינוכו
ובלימודיו, שלא לדבר על כמה ארוחות הכינו ובישלו לו, כמה
בגדים כיבסו וגיהצו לו, כמה ריצות רצו עימו, לטיפת חלב ולקופת
חולים, לרופא שיניים, ולמסיבות סוף שנה, וכמה הוצאות הוציאו
עליו... האם משום שהוריו הם, אזי הכל מובן מאלינו?! (בהלכה ובאגדה)

*

ילדים יקרים!

כל כך הרבה הכרת הטוב עלינו להכיר להורים שלנו, להכיר להם
טובה על המסירות והדאגה, לומר תודה על כל הטוב שהם
מעניקים לנו. על כל הפעמים שהם "קיפלו לנו את המצנח"...
ובפרט בתקופת האחרונה – "תקופת הקורונה", אבא ואמא דאגו
להכל. ללימודים, לאוכל, למשחקים, לרוחניות ולגשמיות.

*

לסיום:

כתב אחד מגדולי ישראל: "הכח של הכרת טובה הוא כח גדול
בנפש, שכפי מעלת טהרתה יגדל הכוסף של הוצאתו לפעל, וכפי
מה שהאדם שלם בדעתו מתמלאה התרשמותו ממנו".
כלומר, ככל שהאדם יותר משכלל ומברר את מהות הכח הזה, של
הכרת הטוב, הוא יותר מוציא אותו לפועל.

שבת שלום!

העלון יוצא לאור
בסיוע תלמוד תורה
"נצח ישראל" בית שמש

לתגובות ולקבלת העלון במייל: yd0527606276@gmail.com